בס"ד | יד אב תשע"ח

סr.david.way@gmail.com לתגובות:

אור דוד

לע"נ מוקדש הבה"ח TIT צברדלינג ז"ל בן שלמה זלמן ושושנה

מס' גיליון	יציאת שבת			כניסת שבת			פרשה
5	חיפה	בני ברק	ירושלים	חיפה	בני ברק	ירושלים	ואתחנן
	20:22	20:21	20:18	19:15	19:21	19:04	

"דבר בעיתו מה טוב" – מאורעות התנ"ך בתאריך היומי, על פי ספרו של הבח"ה דוד צברדלינג ז"ל.

ט"ו אב: [ו זַה הַדָּבַר אֲשֶׁר צָנָה יָהוָה לְבָנוֹת צָלַפְּחָד לָאמֹר לְטוֹב בְּעֵינֵיהָם תַּהְיֵינָה לְנַשִׁים אַךְ לְמִשְׁפַחַת מַטֵּה אֲבִיהֶם תַּהְיֵינָה לְנַשִׁים: ז וָלֹא תִסֹב נַחַלָּה לָבָנִי יִשְׂרָאֵל מִמַטֶּה אֶל מַטֶּה כִּי אִישׁ בְּנַחַלַת מַטֵּה אֲבֹתָיו יִדְבָּקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ח וְכָל בַּת יֹרָשֶׁת נַחַלָּה מִמְּטוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָאֶחָד מִמְשָׁפַּחַת מַטֵּה אָבִיהָ תִּהָיֶה לָאִשָּׁה לְמַעַן יִירְשוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחַלַת אֲבֹתִיו: ט וְלֹא תִסֹב נַחַלָּה מְמַטֵּה לְמַטֵּה אָחֵר כִּי אִישׁ בְּנַחַלָתוֹ יִדְבָּקוּ מַטוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: י בַּאֲשֶׁר צִּנָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד: יא וַתִּהְיֶינָה מַחְלָה תִרְצָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה בְּנוֹת צָלָפָחָד לְבָנֵי דֹדֵיהֶן לְנָשִׁים: יב מִמִּשְׁפָּחֹת בָּנֵי מְנַשֶּׁה בֶן יוֹסֵף הָיוּ לְנָשִׁים וַתִּהִי נַחַלָתַן עַל מַטֵּה מִשְׁפַּחַת אֲבִיהָן:

[ע"פ תענית ל ע"ב)]

טז וַיָּהָי כַאֲשֶׁר תַּמוּ כַּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחַמָה לַמוּת מְקֶרֶב הַעָּם: יז וַיִּדַבֶּר יִהוַה אֶלַי לֵאמֹר: יח אַתַּה עֹבֶר הַיּוֹם אֶת גְּבוּל מוֹאָב אֶת עַר: יט וְקַרַבָתָ מוּל בָּנֵי עַמוֹן אַל תִּצָרֶם וְאַל תִּתְגָּר בָּם כִּי לֹא אֶתֵּן מֵאֶרֶץ בְּנֵי עַמוֹן לְדְּ יְרַשָּׁה כִּי לִבְנֵי לוֹט ָנָתַתִּיהַ יִרָשַׁה: כ אָרֵץ רְפַאִים תַּחָשֵׁב אַף הָוא רְפַאִים יַשָּׁבוּ בָה לְפַנִים וְהַעַמֹּנִים יִקְרְאוּ לָהֶם זַמְזָמִים: כא עַם גַּדוֹל ַוְרַב וָרָם כָּעֲנָקִים וַיַּשְׁמִידֵם יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשֵׁם וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם: כב כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִבְנֵי עֵשָׂו הַיּשְׁבִים בְּשֵׁעִיר אֲשֶׁר ָהָשָׁמִיד אֶת הַחֹרִי מִפְּנֵיהֶם וַיִּירַשָׁם וַיֵּשָׁבוּ תַחָתַם עַד הַיּוֹם הַזָּה: כג וָהַעַוִּים הַיּשָׁבִים בַּחָצֵרִים עַד עַזַּה כַּפְּחֹרִים הַיֹּצְאָים מָכַפָּתוֹר הָשָׁמִידָם וַיֵּשָׁבוּ תַחָתַם: כד קוּמוּ סָעוּ וִעִבָרוּ אֵת נַחַל אַרָנֹן רָאֵה נַתַתִּי בִיַדְדָּ אֵת סִיחֹן מֵלֶךְ חֵשְׁבּוֹן הָאֵמֹרִי ָוְאֶת אַרְצוֹ הַחֶל רֲשׁ וָהָתָגַר בּוֹ מִלְחַמֵה: כה הַיּוֹם הַזֶּה אָחֶל תֵּת פַּחַדְּךְ וַיְרְאַתָּךְ עַל פָּנֵי הַעַמִּים תַּחַת כַּל הַשַּׁמַיִם אֵשֶׁר יִשָׁמִעוּן שָׁמִעֵךּ וָרַגִזוּ וָחַלוּ מִפַּנִיךּ: כו וַאֵשִׁלַח מַלְאַכִים מִמִּדְבַּר קדַמוֹת אֵל סִיחוֹן מֵלֵךְ חֵשִׁבּוֹן דְּבָרֵי שַׁלוֹם לֵאמֹר: כז אַעָבָרָה בָאַרָצֶךְ בַּדֶּרֶךְ אָלֶךְ לֹא אַסוּר יַמִין וּשְׂמֹאול: כח אֹכֶל בַּכֶּסֶף תַּשְׁבָּרָנִי וָאַכַלְתִּי וּמַיִם בַּכֶּסֶף תַּתֵּן לִי וְשַׁתִיתִי רַק אֵעִבָּרַה בָרַגִלַי: כט כַּאֵשֵׁר עַשֹּוּ לִי בִּנֵי עֵשַׂו הַיּשָׁבִים בִּשֵּׁעִיר וְהַמּוֹאַבִים הַיּשָׁבִים בִּעַר עַד אֲשֵׁר אֵעֵבֹר ָאֶת הַיַּרְדֵּן אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִהנָה אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לַנוּ:

(ע"פ תענית ל ע"ב)

- **א.** על הנאת הריח צריך לברך וסמכו זה אקרא בפסוק "כל הנשמה תהלל יה" (תהילים קנו, ו), איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו זה הריח (ברכות מג:), דאע"פ שהגוף נמי נהנה ממנו עם כל זה הנאת הנשמה מן הריח היא יותר מרובה מהנאת הגוף כי הנאת הגוף מסתלקת תיכף ומיד כשיעבור הריח אבל הנאת הנפש מן הריח מתמדת ונשארת כוחה בה, ומטעם זה אין מברכין על הריח ברכה אחרונה מפני כי אצל הגוף הנאה מועטת היא שעוברת ממנו תיכף ודמי לאכילה שאין מברכין עליה ברכה אחרונה אחר העיכול שנתעכלה, ומטעם זה גם כן אין מברכין שהחיינו על הריח אע"פ שהוא בשמים אשר יתחדשו משנה לשנה, מפני שהנאת הריח אצל הגוף היא הנאה מועטת, ואע"פ שאצל הנפש היא הנאה מרובה לא שייך לברך שהחיינו בעבור הנאת הנפש כי הנפש נצחית ולא תמות ולא שייך לגבי דידה ברכה של שהחיינו וכנזכר בפוסקים ז"ל:
- 💵. אסור ליהנות מריח טוב עד שיברך קודם שיריח, ואם הוא מסופק אם בדבר זה יש ריח טוב או לאו, או אם הוא מסופק בעצמו אם ירגיש בריח כי לפעמים יהיה לאדם חולי נשל"ה (נזלת) ולא ירגיש חוש הריח שלו, הרי זה מריח קודם כדי לידע ואח"כ יברך ויריח כדי שלא תהיה ברכתו לבטלה וכנזכר בחסד לאלפים:
- **ג.** יטול הבשמים בידו הימנית ויברך, וכמו שכתבתי לעיל גבי ברכה של אכילה ושתיה שצריך ליטול בימין דבר שהוא מברך עליו, ובספר כתר מלכות כתיבת יד כתוב טוב שהאדם ירגיל עצמו בכל פעם שיריח לומר בעת שמריח פסוק זה, והוא: **"ריח נחוח אשה** לה", מפני שבפסוק זה נרמזו כל כוונות של הריח, וירגיל בכך בין בחול בין בשבת:
- ד. ברכת אכילה ושתיה קודמת לברכת הריח, והיינו דוקא אם שניהם לפניו, אבל אורחים שבאים בבית בעל הבית, ומביאים להם מיני בשמים תחלה, ואח"כ מביאים להם משקה או פירות אין צריכין להמתין אלא יברכו תיכף על הבשמים שלפניהם:
- 🗛 אם זה שהוא מריח בו הוא עץ או יוצא מן העץ מברך עליו בורא עצי בשמים, ואם הוא עשב מברך עשבי בשמים, ואם אינו לא עץ ולא עשב כמו מיס"ך (מוסק - שמן המור) או עמב"ר (תבלין הודי חריף) וכיוצא מברך מיני בשמים, וכן אם הוא מסופק בו בין עץ לעשב או שיש בו מחלוקת יברך בורא מיני בשמים, כי ברכה זו של מיני בשמים הוא כנגד ברכה של שהכל שאמרנו גבי אכילה: והסימן לידע ולהבחין בין מין עץ לבין מין עשב זה הכלל כל שהקלח שלו קשה ונשאר הקלח משנה לשנה ואין עליו יוצאין משרשיו אלא מגזעו וכל שכן מעציו הרי זה מין עץ לכולי עלמא, ומברך עליו עצי בשמים, וכל שהקלח שלו רך כירק או אפילו שהוא קשה אינו נשאר הקלח משנה לשנה הרי זה מין עשב ומברך עשבי, ויש אומרים דאפילו אם הקלח רך אם הוא נשאר משנה לשנה הרי זה מין עץ, וכל כהא דיש מחלוקת יברך מיני בשמים:

מאורות המגילה – מסכת מגילה דף ט"ו ע"א.

כדרך הגמרא, שהציגה דעה של רבי אלעזר בשם ר' חנינא, ממשיכה הגמרא להביא מאמרים נוספים של רבי אלעזר בשם ר' חנינא: **ואמר רבי אלעזר אמר ר' חנינא לעולם אל תהי ברכת הדיוט**, אדם פשוט, **קלה בעיניך** כלומר לא לזלזל בברכתו של אדם פשוט, **שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות**, כלומר היו שני גדולים מישראל שהתברכו על ידי אנשים פשוטים שבדורם, **ונתקיימה בהן** ברכתם, ו**אלו הן: דוד ודניאל;** הגמרא מתחילה לפרט: **דוד דברכיה** שבורך על ידי **ארונה** ד**כתיב** (שמואל ב כד, כג) הַכּּל נָתַן אֲרַוְנָה הַמֶּלֶךְ לַ**מֶּלֶךְ וַיּאֹמֶר אֲרַוְנָה אֶל הַמֶּלֶךְ וֹגוֹי [...יְהוָה אֱלֹהֶיךְ יִרְצֶךְ]. בפרק כד** בשמואל מסופר שהייתה מגפה קשה על עם ישראל ובעצת גד עלה דוד לגורן של ארונה, שהיה שר יבוסי (רש"י על הפסוק), להקים מזבח לה', ארונה רצה להביא הכל לדוד חינם ללא כסף אך דוד הפציר בו שיקנה בכסף מלא (כפי שהיה בין אברהם ועפרון). כפי שמציינת הגמרא ארונה ברך את דוד כפי שכתוב בפסוק "יְהוָה אֱלֹהֶיךְ יִרְצֶרְ" כלומר יהיה מרוצה לך לקבל עולותיך ברצון שתעצר המגפה (מצודת דוד על הפסוק) ובהמשך כתוב "וַיַּעֶתֵר יְהוָה לְאָרֶץ וַתַּעָצַר הַמַּגַּפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל" מכאן שברכתו של ארונה הועילה ועצרה המגפה (מהרש"א). **דניאל דברכיה** שברכהו **דריוש** המלך לפני שהשליך אותו לגוב ָהאריות **דכתיב** (דניאל ו, יז) בַּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר וְהַיְתִיו לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא דִּי אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיַּאל **אֱלָהָרְ דִּי אַנְתְ פַלַח לֵה בִּתְדִירָא הוּא יְשִׁיזְבִנָּרְ**. תרגום מארמית: אֲזַי הַמֶּלֶךְ צָוָּה וְהַבִּיאוּ אֶת דְּנַיֵּאל, וְהִשְׁלִיכוּ לְגֹב הָאֲרָיוֹת; עוֹנֶה הַמֶּלֶךְ ָוְאוֹמֵר לְדָנָיֵאל: "אֱלֹהֶיךְ אֲשֶׁר אַתָּה עוֹבֵד אוֹתוֹ תָּמִיד, הוּא יַצִּילֶךְ." וכפי שמובא בהמשך הסיפור ה' סגר את פי האריות ולא הזיקו לדניאל. ומתעוררת שאלה על פי מה שכתוב פה, גם בסיפור דוד וארונה וגם בסיפור של דניאל ודריוש קשה הדבר, שהרי אפשר לומר שה' הושיע אותם בזכות צדקותם, אלא מזה שמציין הכתוב את הברכות אנו לומדים שיש לברכה כח מסויים להועיל (מהרש"א, עץ יוסף ועין יעקב).

אילן החיים – פירוש הסולם על הזוהר הקדוש ואתחנן דף רס"ה ע"ב (ק"ו – ק"י).

ר' חייא אמר וכו': רח"א, כל מי שרוצה להשמר בדרכיו, לא יעבור על מים ששופכים לפני הפתח. משום ששם שורה שד אחד, והוא בין ב' דלתות הפתח. ופניו כנגד הפתח ורואה כל מה שעושים בבית, וע"ב אין אדם צריך לשפוך מיים בין ב' שערי הפתח. ר' יצחק אמר, מים צלולים, אין איסור בהם. אלא שלא ישפוך אותם דרך בזיון. מהו הטעם הוא משום שיש לו, לשד, רשות להזיק. ולא עוד, אחא שמחזיר ראשו. כנגד הבית. ובכל מה שמסתכל נעשה מקולל. (ועי' לעיל אות ע"ז בהסולם).

תלת מאה ושתין וחמש ובו': שס"ה כחשבון ימות השנה, יש לו, לשד, משמשים שהוא שולט עליהם, וכולם יוצאים עם האדם כשיוצא מפתח ביתו. א"ר אלעזר, כל זה, כי רצה הקב"ה לשמור את ישראל, והתקין שמו הקדוש למעלה, שהוא התורה, וכל התורה ביא שם קדוש אחד, ומי שעוסק בתורה, עוסק בשמו.

ת״ח בעי בֹ״נ וכו׳: בוא וראה, אדם צריך לרשום בפתח ביתו את השם הקדוש שהוא אמונת כל. כי בכל מקום שהשם הקדוש נמצא, מינים רעים אינם נמצאים שם, ואינם יכולים לקטרג על האדם, כמ״ש לא תאונה אליך רעה וגו׳.

אתר דפתהא דביתא וכו': המקום שפתח הבית שורה שם הוא כין שלמעלה. המקום שפתח הבית העליון שורה, נקרא מזוזה, (במ"ש לעיל אות ע"ז בהסולם ד"ה וזה אמרו באות ע"ב) שהוא תקנון הבית, ופתח הבית. ממזוזה ההיא בורחים בעלי חוק, ובעלי הדין אינם נמצאים לפניו, וכנגד זה למטה, כשהאדם מתקן מזוזה לפתח ביתו, וזה השם הקדוש, שדי, רשום באותיותיו, הרי אותו האדם מעוטר בעטרותיו של אדונו, ומינים הרעים אינם קרבים לפתח ביתו ואינם נמצאים שם. (במ"ש שם ב"ז היטב ע"ש).

ר׳ אבא הוה אתי וכו׳: ר״א היה בא מלראות את ר׳ שמעון, פגש בו ר׳ יצחק, אמר לו, מאין אתה בא בעל האור. איש המתדבק באש אוכלה כל יום, הרי האור שורה עמו. ואינו צריך לבקש ממי. אמר לו, למדנו, שחוב מוטל על האדם לקבל פני השכינה בכל ראש חודש ושבת. ומי הוא. זה הוא רבו. וכל שכן מאור עליון קדוש, שהוא ר"ש, שכל העולם צריכים לקבל פניו. אמר ר׳ יצחק, אחזור עמך לר"ש, ואקבל פני השכינה. ואטעם מאלו דברים העליונים שטעמת לפניו.

"אביעה חידות מני קדם" - חידון לפרשת "נבוכדנאצר" (דניאל פרקים א-ד), חיבורו של הבח"ה דוד צברדלינג ז"ל.

- א. לאן הביאו את בִּיקְצָת הכלים ד. איך אריוך אמר קדם מלכא שהיו בבית האלקים אשר גמצא גָּבַר מן בני גלותא
 - ב. באיזו פת יאכלו הילדים ה. ביה לעשות הבולך אבור וכך יגדלו שלוש שנים ועל כל זזכבוי בבל גזר
 - ג. לאן יִתְרְבֵוּא וו. בה גבוכדגאצר עשה בי שלצָלָם לא ישתוזוָה כשלירושלים הוא בא

שבת שלום

הפתרונות יפורסמו בגליון הבא פערונות נפורסמו בגליון הבא הפתרונות יפורסמו בגליון הבא "הפתרונות נפורסמו בגליון הבא